

Det Kongelige Barne-likestillings/inkl.dep
pb 8036 dep

0030 OSLO

Vår ref.:
12/2096/AKO
12/18260

Deres ref.:

Ark.:
F40 &13

Dato:
25.10.2012

Høringsuttalelse – forslag til endringer i lov av 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) med tilhørende forskrifter

Det vises til høringsnotat vedr. endringer i Lov om barneverntjenester.

Frogn kommune har følgende merknader til forslagene til endringer:

Del 2. Oppgave- og finansieringsansvaret .

Del 2, pkt.8, Bedre samhandling mellom stat og kommune – endring i finansieringsform

Det foreslås at

- *Finansieringsordningene i barnevernet bør innrettes prinsipielt slik at kommunene betaler en tilnærmet lik prosentandel av de ulike barneverntiltakenes faktiske kostnader.*
- *Kommunenes egenbetaling ved bruk av statlige tiltak bør i større grad enn i dag gjenspeile det relative prisforholdet mellom de ulike tiltakene.*
- *Kommunenes egenandel for institusjoner foreslås økt gradvis.*
- *Departementet vil arbeide videre med endringer i kommunens finansieringsansvar for andre barneverntiltak, herunder vurdere nivået for kommunens egenandeler for fosterhjem og statlige hjelpetiltak.*
- *Staten fortsetter å delfinansiere tiltakene for å sikre et tilstrekkelig barneverntilbud*

Faglige, Økonomiske og administrative konsekvenser.

Å overføre en større andel av barnevernmidlene til kommunene impliserer et større kommunalt ansvar både faglig og økonomisk. Men gir også et rom for at den kommunale barneverntjenesten friere kan prioritere mellom egne tiltak og statlige tiltak.

Øremerkede midler versus midler gitt i rammen kan føre til et barnevern med færre ressurser fordi kommunene velger å bruke penger på andre områder enn barnevern.

Del 2, pkt. 9, Bedre faglig samhandling mellom stat og kommune.

Departementet foreslår at kommunen får et tydeligere faglig ansvar innenfor sitt formelle ansvarsområde. Det foreslås også at staten avvikler ulovfestede oppgaver som har hatt som intensjon å bidra til et likeverdig kommunalt barneverntilbud. Dette gjelder faglig råd-, og veiledning i enkeltsaker, utredningsbistand samt ordningen med refusjon av utgifter til hjelpetiltak. Staten skal fortsatt være ansvarlig for institusjonstilbudet.

Det foreslås opprettelse av fagråd for å sikre god faglig dialog.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget innebærer at staten har kompetanse til å vurdere hvorvidt en sak er godt nok utredet eller ikke og kan sende saken tilbake til kommunen for ytterligere utredning. Dette kan innebære økte kostnader både økonomisk og ressursmessig.

Forslaget innebærer at staten fortsatt vil ha siste ord når det gjelder institusjonsplasseringer og valg av type tiltak vil være kommunens ansvar. Dette er å se på som en videreføring av eksisterende ordning.

En klargjøring av faglig ansvarsforhold mellom stat og kommune antas ikke å ha økonomiske og administrative konsekvenser av betydning, men antas å gi gevinst i form av mer hensiktsmessig samhandling.

Forslaget om å opprette fagråd vurderes som et hensiktsmessig forslag da det vurderes som viktig å ha faste fora for dialog.

Forslaget om å ta bort refusjonsordningen for ikke lovfeste tiltak vil kunne medføre endring i bruk av tiltak da tiltakene vil bli vesentlig dyrere.

Del 3. Styrket rettsikkerhet for barna i barnevernet

Del 3, pkt. 12, Lovfesting av krav til forsvarlighet i barnevernloven.

Departementet presiserer plikten barneverntjenesten allerede i dag har til å yte forsvarlige tjenester, samt det grunnleggende krav at saksbehandlingen skal være forsvarlig. Hovedformålet med å lovfeste gjeldende rett om at tjenester og tiltak etter loven skal være forsvarlige, er å understreke og tydeliggjøre kravet. Et lovfestet krav om forsvarlighet vil være en såkalt rettslig standard. Dette innebærer at innholdet i forsvarlighetskravet vil bestemmes av normer utenfor selve loven.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget vurderes ikke til å medføre verken administrative eller økonomiske kostnader av betydning, men vil være en viktig tydeliggjøring av ansvaret for god saksbehandling og gode tiltak. Forslaget om lovendring vurderes som positivt.

Del 3, pkt. 13, Barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson.

Departementet mener at praktiseringen av barn og unges medvirkning, deltakelse og medbestemmelse i barnevernet bør styrkes. Etter departementets oppfatning bør det benyttes et begrep som ivaretar barns rettigheter uten at de samtidig pålegges noen plikter. Departementet finner et en samlet vurdering at begrepet «medvirkning» er det mest dekkende når det gjelder å få frem viktigheten av at barnet skal ha reell innflytelse i alle de prosesser som barnet deltar i under ism kontakt med barnevernet.

Departementet mener også at det bør presiseres i barnevernloven at barnet kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Dette vil etter departementets oppfatning

bidra til en ytterligere styrking av barnets rett til medvirkning og gi barnet større trygghet i sitt møte med barnevernet. De fleste barn mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten og i slike situasjoner vil barnets foreldre ivareta barnets interesser og ha det juridiske ansvaret for barnet. Departementet mener derfor at lovbestemmelsen bare bør gjelde der barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet. At lovbestemmelsen er avgrenset på denne måten, innebærer imidlertid ikke at barneverntjenesten er avskåret fra å la barnet ha med seg en særlig tillitsperson også i andre tilfeller.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget vurderes ikke til å medføre nye oppgaver eller plikter, men innebære et økt fokus på tilrettelegging og medvirkning, noe som vurderes positivt.

Del 3, pkt. 14, Begrepsbruken i barnevernloven.

Departementet er i tvil om hvilke begreper som bør benyttes og ber om høringsinstansenes syn. Dette gjelder særlig om begrepene fosterhjem, fosterbarn, fosterforeldre, institusjon og barn med alvorlige atferdsvansker i barnevernloven bør endres.

Departementet viser til at det kan påløpe kostnader i den grad man blir nødt til å oppdatere og produsere nytt informasjonsmaterieill og alt annet skriftlig materieill. Det påpekes at alle begrepene er godt innarbeidede begreper som alle vet hva betyr. På den annen side har det vist seg å være mulig å endre allerede innarbeidede begreper.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Begrepene er godt innarbeidet i feltet, men kommunen har til tross for det ingen store motforestillinger til at begrepsbruken endres. Det vil i så fall være viktig at nye begreper er lettforståelige.

Del 3, pkt. 15, Hjelpetiltak for barn og barnefamilier.

Målet med barneverntjenestens arbeid er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.

Hjelpetiltakene omfatter et bredt register og retter seg mot barns behov eller ha som hensikt å bedre foreldrenes omsorgsevne. Det er vanlig å skille mellom kompensierende hjelpetiltak som støttekontakt, besøkshjem og økonomisk støtte. Strukturerende hjelpetiltak omhandler tiltak rettet mot økte foreldreferdigheter, utvikling av positivt samspill mellom foreldre og barn, ansvarliggjøring av involverte og aktivering nettverk rundt barnet.

Til tross for at opplistingen i § 4-4 annet ledd kun er ment som eksempler på mulige tiltak, kan eksemplene lett oppfattes som anbefalte tiltak.

Den siste tiden har barnevernets tiltaksbruk endret seg og det benyttes en rekke hjelpetiltak som faglig sett fremstår som mer relevante enn de som fremgår av eksemplene på tiltak i § 4-4, annet ledd. Departementet mener at det er grunnlag for å endre § 4-4 annet ledd slik at eksemplene på hjelpetiltak fjernes og formålet med hjelpetiltakene tydeliggjøres. En slik endring vil ikke innebære en begrensning av hvilke hjelpetiltak som kan iverksettes etter loven.

Som en følge av dette mener departementet at også barnevernloven § 4-4 tredje ledd om økonomisk stønad bør utgå. Dette fordi økonomisk hjelp er et ytterligere eksempel på hva slags hjelp barnevernet kan gi.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget om å endre § 4-4 i barnevernloven innebærer ikke nye oppgaver. Det vil fortsatt være opp til barneverntjenesten å vurdere valg av tiltak. Det vurderes at presiseringen av familiens rolle og betydning i lovteksten er positivt.

Det legges til grunn at forslaget ikke vil medføre verken administrative eller økonomiske kostnader av betydning.

Del 3, pkt. 16, Regulering av institusjoner med behandlingshjem.

Departementet foreslår at det innføres en ny bestemmelse i kapittel 5 om institusjoner som skal åpne for at barn med vedtak etter barnevernloven §§ 4-24 og 4-26 kan plasseres i institusjoner som omfatter behandlingshjem. Hjemmene skal ha særlige forutsetninger for å ta imot barn med alvorlige atferdsvansker. Forskning viser at noen måter å jobbe på er bedre enn andre. Særlige forutsetninger innebærer en klar metodisk tilnærming, samt opplæring og kvalitetssikring av behandlingen gjennom en profesjonell oppfølgingsenhet

Oppfølgingen og rettssikkerhet til ungdom i behandlingshjem må ivaretas på best mulig måte. Departementets syn er at et slikt profesjonelt tiltak i et hjem må anses som en barneverninstitusjon i barnevernlovens forstand. Konsekvensen av at tiltaket anses som en barneverninstitusjon er at det fullt ut reguleres av barnevernlovens kapittel 5 med tilhørende forskrifter. Det medfører at tiltaket blant annet reguleres av kvalitetsforskriften, godkjenningforskriften, tilsynsforskriften og rettighetsforskriften. Departementet vurderer at dette vil styrke barnets rettssikkerhet.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det vurderes som riktig å ha et mer differensiert tiltakstilbud til barn med atferdsvansker. Det vurderes som klart positivt at behandlingshjemmene faller inn under barnevernlovens kapittel 5 og derved må oppfylle strenge krav til kvalitet, godkjenning, tilsyn fra fylkesmannen og rettigheter for barnet.

Forslag om bruk av behandlingshjem for plassering på §§ 4-24 og 4-26 vurderes som positivt. Det vurderes ikke til å ha økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunen.

Del 3, pkt. 17, Forslag om styrking av barneverntjenestens oppfølging av barn under og etter varetekt og straffegjennomføring.

Når ungdom sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, er det av vesentlig betydning at det arbeides godt med å forberede og legge til rette for det som skal skje etter løslatelsen. Barneverntjenesten kan spille en viktig rolle i dette arbeidet ved å kartlegge og vurdere om det er behov for å iverksette hjelpetiltak i henhold til barnevernloven etter løslatelse. Det fremheves at det er av stor betydning at barneverntjenesten allerede mens ungdommen oppholder seg i fengsel vurderer hvilke tiltak som kan iverksette ved løslatelse for å forhindre ny kriminalitet. Det foreslås at barneverntjenesten pålegges en plikt til å holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og delta i planlegging og tilrettelegging av tiltak etter endt opphold i fengsel.

Etter gjeldende rett kan ungdom over 18 år bare få tiltak i barnevernet dersom de har hatt tiltak før fylte 18 år. I saker der ungdom har hatt opphold i fengsel mener departementet at det ikke skal stilles et slikt vilkår. Barnevernet bør ha plikt til å følge opp alle under 18 år som oppholder seg i fengsel. Departementet foreslår at alle i denne gruppen skal kunne motta tiltak etter barnevernloven ved løslatelse. Dette må også gjelde for dem som har fylt 18 år under fengselsoppholdet, og være uavhengig av om de tidligere har hatt tiltak etter barnevernloven.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Departementets forslag til endring av kommunens samarbeid med kriminalomsorgen og økte ansvar for ungdom i fengsel vurderes å være til barnets beste.

Det vurderes at forslaget vil få både faglige, økonomiske og administrative konsekvenser for kommunen i form av behov for økte ressurser for å utføre de nye oppgavene.

Del 3, pkt. 18, Samvær med søsken etter omsorgsovertakelse.

Departementet går inn for å lovfeste at fylkesnemnda i vedtak om omsorgsovertakelse også skal ta stilling til spørsmålet om samvær mellom søsken. Dette med begrunnelse i at barn har samme rett til beskyttelse av sitt familieliv som sine foreldre. Det er opp til barneverntjenesten å ta initiativ til å etablere samværsordninger mellom søsken i ulike tiltak, dersom dette anses å være til beste for barna. Det foreligger ingen klare forpliktelser til særlig å vurdere søskensamvær og barna har ikke adgang til å påklage avgjørelsen. Departementet har kommet til at det er viktig å klargjøre søskens adgang til samvær med hverandre.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det vurderes som riktig av hensyn til barnets rettigheter at fylkesnemnda tar stilling til og fastsetter samvær mellom søsken. Det må vurderes hvorvidt en slik endring kan få konsekvenser i form av økt uro for barna og bli et virkemiddel for foreldre til å få utvidet samvær.

Det kan påløpe økte kostnader i form av behov for ressurser for å gjennomføre slike samvær.

Del 3, pkt. 19, Barneverntjenestens ansvar for å følge opp barnet etter en omsorgsovertakelse.

Den kommunale barneverntjenesten har etter en omsorgsovertakelse hovedansvaret for barnets videre oppvekst og omsorg. Fosterforeldrene eller institusjonen barnet er plassert i, utøver den daglige omsorgen på barneverntjenestens vegne.

Departementet har kommet til at barneverntjenestens løpende og helhetlige ansvar for å følge opp plasserte barn bør fremgå mer eksplisitt av loven enn det gjør i dag.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget om endring av lovteksten vurderes som en positiv presisering. Det vurderes allikevel slik at endringen ikke vil medføre store konsekvenser for barneverntjenestens arbeid.

Del 3, pkt. 20, Tilsyn og kontroll med barn i fosterhjem.

Departementet ser at det er sterkt behov for å føre regelmessig tilsyn med hvordan barn har det i fosterhjemmet, og at dette tilsynet går utover barneverntjenestens løpende oppfølging av barnet. Det er dokumentert at det er betydelige svakheter ved tilsynsførerordningen. Etter departementets oppfatning er det derfor viktig å styrke tilsynet med barn i fosterhjem.

Departementet har kommet til at dagens tilsynsførerordning bør erstattes med et mer profesjonalisert og tydeligere kommunalt forankret tilsynsansvar. Departementet foreslår at tilsynsansvaret legges til kommunen som sådan, og ikke til den enkelte barneverntjeneste. Dette innebærer at det vil være opp til kommune selv å vurdere hvilket organ internt i kommunen som skal ha det overordnede administrative og faglige ansvaret for kommunens tilsynsansvar.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Den kommunale barneverntjenesten legger ned betydelige ressurser i å føre tilsyn med barn plassert i fosterhjem. Det er barneverntjenestens erfaring at det kan være vanskelig å rekruttere gode tilsynspersoner som innehar nødvendige kunnskaper og personlig egnethet for å utføre arbeidet. Denne utfordringen vil ikke endres selv om ansvarsforholdet forandres.

Det vil kunne medføre økonomiske og administrative konsekvenser dersom tilsynet skal følges opp på en annen måte enn i dag.

Det vurderes imidlertid positivt at kommunen får større frihet i forhold til hvordan tilsynet organiseres.

Del 3, pkt. 21, Endring av tilsynsforskriftens krav til årlig systemrevisjon av barneverninstitusjoner.

Krav til individtilsyn innebærer at fylkesmannen gjennomfører regelmessige besøk i institusjoner. Gjennom samtaler med barna får fylkesmannen viktig informasjon om forholdene på institusjonen. Fylkesmannen fører også tilsyn ved klage, henvendelser eller dersom de på annen måte blir gjort oppmerksom på forhold som gir grunn for å åpne tilsynssak. Dette innebærer at fylkesmannen har gode forutsetning for over tid å kunne danne seg en faglig forankret oppfatning av hvorvidt den enkelte institusjon drives på en forsvarlig måte og ivaretar barnas behov for omsorg og behandling.

Departementet mener videre at det ikke bør stilles som krav at tilsynsmyndigheten skal benytte systemrevisjon som metode men at det bør være opp til tilsynsmyndighetens faglige skjønn å vurdere hvilken tilsynsmetode de finner hensiktsmessig å benytte i det enkelte tilfellet.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Endringen vurderes som positiv. Endringen vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunen.

Del 3, pkt. 23, Presisering av barnevernloven § 8-4 om oppholdskommunens ansvar for å reise sak for fylkesnemnda.

Begrunnelsen for dagens regelverk er å skape klare ansvarsforhold med hensyn til hvem som skal ivareta barnet, samt å unngå tvister mellom kommunene om dette. Departementet mener det er behov for en ytterligere presisering.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Presiseringen tiltres og antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunen da antall saker vil være det samme.

Del 3, pkt. 24, Beregning av plasseringstid ved vedtak etter barnevernloven § 4-24.

Departementet har vurdert på nytt spørsmålet om hvorvidt den faktiske plasseringstiden etter et akuttvedtak skal medregnes i et vedtak om plassering etter § 4-24.

Departementet foreslår at det skal fremgå av § 4-25 annet ledd nytt fjerde punktum at plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4-24 første og annet ledd.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslag tiltres. Endringen innebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

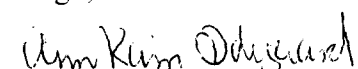
Del 3, pkt. 25, Fristen for å bringe fylkesnemndas vedtak inn for domstolen.

Departementet har kommet til at den samme fristen som gjelder for øvrige sivile saker bør gjelde i barnevernssaker og foreslår at fristen endres til en måned.

Faglige, økonomiske og administrative konsekvenser.

Forslaget tiltres da det vurderes positivt at tidsfristen blir kortere. Forslaget har ingen administrative eller økonomiske konsekvenser.

Frogn, 25.10.2012

Ann Karin Ødegaard

Barnevernleder